

Målnummer:	UM8311-17	Avdelning:	1
Avgörandedatum:	2017-11-14		
Rubrik:	En viss fördröjning av ett ärendes handläggning kan inte anses vara särskilda skäl för att frångå en utlännings önskemål om att ett visst offentligt biträde ska förordnas.		
Lagrum:	<ul style="list-style-type: none">• 18 kap. 1 § utlänningslagen (2005:716)• 26 § första stycket rättshjälpslagen (1996:1619)		
Rättsfall:	<ul style="list-style-type: none">• HFD 2016 ref. 52		

REFERAT

NK ansökte om asyl i december 2015. Han bedömdes ha behov av ett offentligt biträde. I februari 2017 informerades han om att han skulle meddela Migrationsverket senast den 25 februari 2017 om han ville ha en särskild advokat eller en annan person som offentligt biträde. I en skrivelse som kom in till Migrationsverket den 21 februari 2017 uppgav NK att han ville ha en viss namngiven jurist som sitt biträde. Migrationsverket meddelade därefter den 9 mars 2017 att den aktuella juristen var fullbokad en tid framöver och att verket därför inte kunde förordna det önskade biträdet. NK gavs samtidigt möjlighet att önska ett annat biträde senast den 16 mars 2017. NK framförde då i en skrivelse som kom in till Migrationsverket den 15 mars 2017 att han önskade PH som offentligt biträde.

Migrationsverket beslutade den 19 april 2017 att avslå NK:s begäran om att förordna PH som offentligt biträde. Som skäl för beslutet angav Migrationsverket i huvudsak att PH till följd av sina förordnanden var fullbokad en tid framöver samt att han inte kunde bidra till en effektiv process och därigenom skulle förorsaka fördröjningar. Nästa dag beslutade Migrationsverket att förordna ett annat offentligt biträde för NK.

NK överklagade Migrationsverkets beslut att inte förordna PH som offentligt biträde till Förvaltningsrätten i Göteborg, migrationsdomstolen (2017-06-20, ordförande Lindén), som avlog överklagandet. Som skäl för avgörandet angavs i huvudsak följande. PH är förordnad som offentligt biträde i ett stort antal öppna ärenden. Han har saknat bokningsbara tider till och med augusti/september 2017. Ett annat biträde har därefter förordnats och asylutredningen kunde då hållas i maj 2017. Ett förordnande av PH hade alltså fördröjt ärendets handläggning med åtminstone fyra månader. PH har inte kunnat avsätta erforderlig tid för att utföra sitt uppdrag på ett effektivt och ändamålsenligt sätt. Det föreligger därför sådana särskilda skäl som krävs för att frångå den asylsökandes önskemål om offentligt biträde.

NK överklagade domen och yrkade att PH skulle förordnas som offentligt biträde för honom. Han anförde bl.a. följande. Han har redan varit på ett sammanträde med PH och förklarat sina asylskäl. Han har även överlämnat bevisuppgift till honom. PH har lång erfarenhet av migrationsrättsliga ärenden och han har särskilt förtroende för honom. Hans val av biträde måste därför väga mycket tungt. Den fördröjning som det kan innebära om PH förordnas är inte väsentlig och det är en fördröjning som han godtar. Fördröjningen måste också sättas i relation till Migrationsverkets långa handläggningstider och svårigheterna att sätta ut till asylutredning på grund av brist på tolkar och lokaler.

Justitiekanslern har i yttrande anfört bl.a. följande. Det är inte otänkbart att det kan finnas utrymme att avslå en begäran, om att en viss person ska förordnas som offentligt biträde, i de fall där förordnandet skulle medföra en väsentlig fördröjning som skulle vara till men för till exempel den enskildes rätt till en rättvis rättegång. När Migrationsverket i detta fall har försökt boka tid för asylutredning i mars/april 2017 har PH:s första tillgängliga tid funnits i augusti/september 2017. Det kan ifrågasättas om den fördröjning av handläggningen som ett förordnande av PH hade medfört är så väsentlig att han inte ska förordnas som offentligt biträde. Det bör även beaktas att NK godtagit den fördröjning som förordnandet skulle ha inneburit. Det finns alltså flera omständigheter i det aktuella fallet som talar för att det inte finns tillräckliga skäl att frångå den enskildes önskemål om visst biträde.

Kammarrätten i Stockholm, Migrationsöverdomstolen (2017-11-14, Linder, Benson och Schömer, referent), yttrade:

1. Vad målet gäller

Frågan i målet är om det vid förordnande av offentligt biträde föreligger särskilda skäl att frångå NK:s önskemål om att ett visst biträde ska förordnas på grund av den fördröjning av handläggningen av ärendet som förordnande av det önskade biträdet skulle medföra.

2. Tillämpliga bestämmelser m.m.

I vissa mål och ärenden som rör avvisning och utvisning ska offentligt biträde förordnas för den åtgärden avser om det inte måste antas att behov av biträde saknas (18 kap. 1 § utlänningslagen [2005:716]).

Av 5 § lagen (1996:1620) om offentligt biträde framgår att bl.a. bestämmelsen om förordnande och byte av rättshjälpsbiträde i 26 § rättshjälpslagen (1996:1619) ska tillämpas även i fråga om ett offentligt biträde och av 26 § första stycket sistnämnda lag framgår att om den enskilde själv har föreslagit någon som är lämplig, ska denne förordnas, om det inte finns särskilda skäl mot det.

Av förarbetena till bestämmelsen i rättshjälpslagen framgår bl.a. följande. Möjligheten att i en rättslig angelägenhet få ett biträde som har kunskaper på det rättsområde som angelägenheten rör och som den enskilde känner förtroende för är av central betydelse i ett rättssamhälle. Principen om det fria biträdesvalet är alltså viktig och den bör kunna inskränkas endast om det finns starka skäl för det. Det är viktigt att mål och ärenden handläggs effektivt och avgörs inom en rimlig tid. Har ett biträde inte möjlighet att fullfölja ett uppdrag på ett tillfredsställande sätt ska han eller hon inte åta sig uppdraget. Det får förutsättas att det föreslagna biträdet hanterar en sådan situation på ett ansvarsfullt sätt och det finns således inte ett behov av att i lag ange att den enskildes val av biträde ska följas om inte detta skulle medföra en väsentlig fördröjning av målets handläggning. Det är naturligtvis viktigt att domstolen eller myndigheten klargör för biträdet vad som i det aktuella målet eller ärendet förväntas av honom eller henne i detta avseende. (Prop. 2008/09:232 s. 17 och 20 f. Se även HFD 2016 ref. 52.)

Som särskilda skäl för att frångå den enskildes val av biträde anges i förarbetena att det föreslagna biträdet med hänsyn till sitt förhållande till saken eller annan part inte bör förordnas (prop. 2008/09:232 s. 20 och SOU 1938:44 s. 275).

3. Migrationsöverdomstolens bedömning

Som framgår av förarbetena till den aktuella bestämmelsen har lagstiftaren framhållit att principen om det fria biträdesvalet är mycket viktig i ett rättssamhälle och att den bör inskränkas endast om det finns starka skäl för det. Det är även viktigt att mål och ärenden handläggs effektivt och avgörs

inom en rimlig tid. Migrationsöverdomstolen anser att det kan finnas särskilda skäl mot att förordna den person som utlänningen önskat om det framkommer att det tilltänkta biträdet inte kommer att kunna fullfölja sitt uppdrag på ett tillfredsställande sätt, till exempel om handläggningen kommer att fördröjas för avsevärd tid. Nackdelarna med att handläggningen av ett ärende fördröjs måste dock alltid vägas mot utlänningens intresse av att få det biträde som personen känner förtroende för.

I detta fall hade NK väntat i över ett år på att få sin asylansökan prövad när Migrationsverket ville ha besked om hans önskemål om offentligt biträde. Sedan han lämnat besked om detta kunde Migrationsverket genom en särskild nättjänst söka bokningsbara tider för en asylutredning hos det önskade biträdet. Verket fann då att PH inte hade några lediga tider under fyra till fem månader och att han var förordnad som biträde i ett stort antal ärenden som fortfarande var under handläggning. Mot bakgrund av den redan långa väntetiden i NK:s ärende var det viktigt att den fortsatta handläggningen inte fördröjdes mer än nödvändigt. Såvitt framkommit har dock inte Migrationsverket frågat PH om han ansåg sig ha möjlighet att åta sig uppdraget trots att han var förordnad i många ärenden. Av förarbetena framgår att det ankommer på det offentliga biträdet att ta ansvar för att bedöma om han eller hon kan åta sig ett uppdrag och att inte ta på sig uppdrag som denne inte har möjlighet att fullfölja på ett tillfredsställande sätt.

Här måste också beaktas att NK redan hade etablerat kontakt med och kände förtroende för den advokat som han önskade få förordnad. NK har också uppgett att han godtar den fördröjning av handläggningen som ett förordnande av PH skulle medföra. Migrationsöverdomstolen anser därför att den fördröjning av ärendets handläggning som ett förordnande av PH skulle medföra inte utgör särskilda skäl för att inte förordna denne som offentligt biträde för NK. Migrationsverket borde alltså inte ha frångått NK:s önskemål utan förordnat PH som offentligt biträde för honom. Underinstansernas avgöranden ska därför upphävas. Migrationsverket har numera förordnat ett annat offentligt biträde för NK. Det ankommer på Migrationsverket att vidta de åtgärder som följer av denna dom.

Migrationsöverdomstolens avgörande. Migrationsöverdomstolen upphäver migrationsdomstolens dom och Migrationsverkets beslut och återförvisar målet till Migrationsverket för att vidta de åtgärder som följer av denna dom.

Sökord:

Litteratur: Prop. 2008/09:232 s. 17 och 20 f.; SOU 1938:44 s. 275
